DISSERTATIO
DE
JURE FERETRI
Sive
CRUENTATIONIS
Vom
Baar Rechte/
Quam

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO ...

PRÆSIDE

PETRO MÜLLERO

U. J. D. & Prof. Publ.

Publico eruditorum examini ſubjicit ad diem Auguſti.

AUTOR

CHRISTIANUS CONR. OELSNER,

Martisb. Philoſ. Mag.

JENÆ, Literis MÜLLERIANIS.
ANNO M. DC. LXXX.

SERENISSIMIS AC CELSISSIMIS
PRINCIPIBUS AC DOMINIS

DOMINO CHRISTIANO,
DOMINO AVGVSTO,
DOMINO PHILIPPO,
DOMINO HEINRICO,

FRATRIBUS AC DUCIBUS SAXONIÆ, JULIACI, CLIVIÆ ET MONTIUM, LANDGRAVIIS THURINGIÆ, MARCHIONIBUS MISNIÆ, UT ET SUPERIORIS ET INFERIORIS LUSATIÆ, COMITIBUS MARCHIÆ ET RAVENSBURGI, DYNASTIS IN RAVENSTEIN.

DOMINIS SUIS CLEMENTISSIMIS

Mente humillima
ac devotisſima
hoc Academicum ſpecimen
offert

AUTOR.

PROOEMIUM.

VArios Credulæ Antiquitatis innocentiam probandi fuiſſe modos, hinc inde ex hiſtoriarum conſtat monumentis. Servus olim de crimine furti, facti aliàs naturâ turpis *l. 42. ff. d. V. S.* ſuſpectus legibus jubebatur vel juramento vel igniti ferri judicio ſeſe purgare. Legibus Longobardorum cautum erat, ut homicidii inſimulatus, ſuper novem vomeres igne candentes ambulare teneretur. Multis in locis receptus mos fuit per prunas experiri reatum, quidam nudis pedibus per eas ibant, alii in ſinum & ſuper corpus detectum eas injiciebant. Etiam rei veritatem per aquam inquirere ſuſtinebãt Veteres, mox calidam, mox frigidam. Calidæ experimentum multis precibus ceremoniisque aggreſſi ſunt ſecundùm Delrionẽ *lib. 4. c. 4. qu. 4. ſect. 4.* adhibuere interdum crucem, modo librum Evangeliorum, nunc in templis exutis veſtimentis propriis, induebant veſtimenta munda ſacræ ædi ſacra, benedicebant Sacerdotes aquæ, ne innoxiis noceret, plurimis etiam precibus accuſatos præibant: præmiſſis præmittendis annulus vel lapillus aquæ fervidiſſimæ injiciebatur, ſi eximi potuerat ſine noxa, accuſatus ab omnibus habebatur innoxius. Frigida etiam prodi reos aqua, arbitrati ſunt, hodieque in quibusdam locis arbitrantur: nam ſi quæ ob artem Magicam ſuſpecta in vincula detruditur, ejusdem innocentia ſequenti modo probatur: in aquam frigidam transverſa ita conjicitur, ut dextræ manus pollex

ſiniſtri pedis magno digito ſit alligata, quæ ſi ſupernatat, de crimine Veneficii valde ſuſpectam judicant & idcirco duriori quæſtioni ſubjiciunt, ſi verò ſubmergitur innocentem eſſe credunt judices. Magnif. Dn. Struv. *in diſſert. de indiciis annex. quæſt. de probatione per aquam frigidam ſagarum.* Sic olim Celtæ ſive majores noſtri recens natos infantes Rheno, quem ob id purgatorem appellarunt, impoſuerunt eo ipſo exploraturi, an ex legitimo conjugio nati ſint & quidem de legitimis certiores facti, ſi aquis innataverint, de ſpuriis, ſi immerſerint. Dn. Conring. *in diſſ. de Republ. Antiqua veterum Germanorum th.* 12. Inter alia etiam (omnibus autem enarrandis modis probandi hæc pagina vix ſufficit,) fuit *jus feretri ſive Cruentationis*, das Baarrecht/ quo ipſo ſi ad præſentiam occiſoris cadaver quovis modo occiſum cruentare cœperit Rei culpam, ſin minus, innocentiam ejusdem probare voluerunt, & de hoc cruentationis jure diſſertationē cō-ſcribere animus fuit, abſoluturus eandem quatuor capitibus, ita ut primum caput exhibeat *Onomatologiam juris feretri Ejusque moralitatem II. Cauſas Cruentationis, III. Hiſtorias confirmantes Hypotheſin. IV. Quæſtionem, an ſufficiens ſignum ſit ad torturam.* Deus annue cœptis!

CAPUT I.

Exhibens Onomatologiam cum Deſcriptione, nec non moralitatem hujus juris.

SUMMARIA.

I. Etymologia juris. II. ejusdem Homonymia. III. Etymologia vocabuli feretri. IV. Etymologia cum Homonymia & Synonymia juris feretri. V. Juris feretri propriè dicti deſcriptio. VI.

Quod

Quod ſit jus feretri conſuetudo & quidem antiquiſſima. VII. An conſuetudo illa ſit rationabilis vel irrationabilis. VIII. An Germani hoc uſi fuerint jure. IX. Quæ ſit perſona exercens hoc jus & an judex ſalva conſcientia, ita ut non ad aliud obligetur, poſſit exercere; X. Forma & finis hujus juris Cruentationis ſ. feretri. XI. An hoc jus etiamnum hodie ſit in uſu, & ſi non, an introducendum.

§ I.

Cum titulus index ſit rei ſubjectæ, Dn. Præſes *Exercit. I. Comment. ad R. J. ff.* neque res illa, quæ in deſcriptione vel definitione eſt deſcribenda, commode poſſit innoteſcere, niſi prius titulo vocabulisque, quibus conſtat, explicato, mearum etiam erit partium, nonnulla de inſcriptione diſſertationis hujus, priusquam deſcriptionē ipſam attingam, præmittere. *Juris* vocabulum unde deſcendat, quot capita ſunt, tot fere ſententiæ. Guilielmus Grotius *in Enchirid. de princip. juris naturalis C. 1. n. 2.* jus à voce juſſum (quæ à jubendo venit) derivat, rationemque addit, quia ea, quæ nos jura vocamus, juſſorum nomine apud Veteres venerint, alii jus à juſto, eo quod comprehendat illud, quod juſtum & æqvum eſt, Imperator *in l. 1. ff. de J. & J.* jus à juſtitia appellatum eſſe vult.

§. 2. *Homonymiam* juris quod attinet, vocabulum juris varie accipitur & quidem vel proprie vel improprie. *Proprie* uno ſaltem modo, nimirùm pro juſſu, præcepto & lege Superioris. *Improprie* variis modis, & quidem (1.) pro ipſa jurisprudentia velut in rubrica *Inſt. de J. & J.* (2.) Pro eo quod jure continetur, & cuique tribuitur, idque vel *generatim* ſeu indefinite, uti in hujusmodi formulis, quando dicitur, jus ſuum cuique tribuendum, vel *ſpecialiter* pro facultate jure tributa: Veluti jus eundi, agendi &c. jus poſſidendi, jus venandi & ſic deinceps. Item cum dicimus quod homines ſint ſui vel alieni juris, quo in ſignificatu haut dubie accipiendum vi-

 detur,

detur, cum dicimus jura ſangvinis, agnationis, naturalia, & adoptionis jura, pro beneficiis ſangvini, agnationi, naturæ, adoptioni jure tributis §. *fin. Inſt. de legit. agnat. tut.* §. *fin. de cap. dim. l. fin. ff. de J. & J.* (3.) pro loco in quo jus dicitur, *l. 2. d. jurisdictione, l. 1. de in jus vocando l. 11. ff. de J. & J.* (4.) Pro ſententia judicis, licet illa iniqua & contra jus ſit *d. l. 11. de J. & J.* Dn. Præſes *Coll. privat. Inſt. ad tit. de J. & J.* In hac verò diſſertatione ſumitur pro medio aliquo per quod exercetur juſtitia.

§. 3. Jam ad alterum vocabulum rubri nempe *feretrum*, quod dicitur à ferendo, eo quod hoc ipſo inſtrumento in loca humandis cadaveribus demortuorum hominum deſtinata, uno quæ nomine vocantur religioſa §. *9. Inſt. de R. D.* mortui ferebantur.

§. 4. Et ab hoc inſtrumento jus feretri nomen accepit, eo quod, Ceremoniæ iſtæ circa ſandapilam ſive feretrum fieri ſolebant, ſumiturque vel proprie vel improprie. Hoc modo pro illo judicio, quod ex Erasmi Francisci Neupolirten Geſchicht Kunſt und Sitten-Spiegel/ *l. 2. p. 336.* citat Schottelius *in libr. de ſingularibus quibusd. & antiquis germ. jurib. c. 3. n. 8.* & tale eſt; ſi nimirum in Germaniæ inferioris quibusdam locis occiſus aliquis reperiatur, neque de occiſore ſatis conſtet, vel licet ſatis ſuperq; occiſor notus ſit, ob fugam verò capi & in vincula detrudi nequeat, judex ejus territorii adjunctis ſibi Aſſeſſoribus & Fiſcali in ipſo delicti loco judicium exercet, factaque accuſatione & proteſtatione, nimirum urbem hanc in culpa hujus cædis non eſſe, Carnificem tribus vicibus, pleno ore, ſtrictoque gladio reum citare jubet. *Propriè* verò dictum jus feretri alio nomine vocatur jus *Cruentationis*, item *Sandapila*, das Baarrecht/ Schottel. *ibid. n. 4.*

§. 5. Eſt autem jus feretri *Conſvetudo Antiquiſſima, à Veteribus Germanis recepta, qua mediante ad mandatum judicis ſuſpecti de cæde ad Sandapilam ducebantur, ut ſolennia quadam*

dam celebrare cogebantur eum in finem, ut ſi reſcadaver ſangvinem effundat, reus nocens ſit, ſin minus, innocens, Schott. *cit. loc.*

§. 6. Dixi in definitione hoc jus eſſe *conſvetudinem*, eò quod expreſſa ſanctione non fuerit pubicatum, ſed per uſum & diuturnos mores introductum, & quidem *antiquiſſimam* Conſvetudinem, cùm ſcriptores antiquiſſimi eandem obſervaverint, quos inter eſt Lucretius *lib. 4. de rer. nat. ita canens:*

Namque homines plerumque cadunt in vulnus & illam
Emicat in partem ſangvis, unde icimur ictu,
Et ſi cominus eſt hoſtem rubor occupat humor.

§. 7. Cum verò conſvetudo alia ſit rationabilis, alia irrationabilis, non poſſumus non etiam hic quærere, an ad rationabilem, an verò irrationabilem hæc referenda ſit conſvetudo? Et ſanè ſi examinemus quid ſit rationabilitas, & quid ſit eidem oppoſita irrationabilitas ultrò fateri cogimur, omninò eſſe irrationabilem: Rationabilitas enim eſt Conſvetudinis, ut ea ipſa non legi divinæ, utilitati publicæ aut quovis modò rationi non repugnet Magn. Dn. D. Koch/h. t. Acad. Rector, *in Coleg. Publ. ad Inſt.* §. *9. de I.N.G. & C.* Sed hæc Conſvetudo talis non eſt, potius legi divinæ pietatique contrariatur; eo ipſo enim conſtringitur qs. Omnipotentia Dei, qui ens liberrimum & liberrimæ potentiæ, qs. nimirum non poſſit vel immediatè, vel mediante alio quàm hoc ſigno reum prodere. Et ad hæc ſcriptura indicium omne, quo Deus tentatur, prohibet *Deut. 6. Matthæi. 4.* Neque obſtat textus biblicus *in Gen. c. 4. v. 10.* ubi Jehova, vox ſangvinis, ait, fratris tui clamat ad me de terra, quo nihil aliud probatur, quàm Deum etiam videre occultiſſima ſcelera eademque tandem graviter vindicare. Carpz. *pr. Crim. qu.* 122. *n.* 32. Præterea cum ipſa ratione pugnat hæc propoſitio: Cadaver occiſi in productione Rei ad ſandapilam non cruentavit, ergo Reus eſt inſons, poſſunt enim alia graviora indicia adeſſe quàm hoc,

quid?

quid? Exempla in promtu ſunt, quibus poſſit demonſtrari, quod & præſente occiſore non cruentaverint cadavera, vel Cadaver cruentavit, ergo eſt reus homicidii, cùm ita contra principium juris in re dubia condemnetur quis, nō abſolvatur: potuiſſet enim ex quadam naturali cauſa fieri hæc cruentatio.

§. 8. Dixi porrò in definitione eſſe conſvetudinem hanc *à Germanis receptam*: licet enim referente Tacito, apud jam dictos Germanos plus valuerint boni mores, quàm bonæ leges, ut ita non opus fuerit ejusmodi juribus; attamen ſi eundem Tacitum evolvamus & Dn. Conringii *diſſertationem de Republ. antiqua veterum Germanorum*, referunt hi crebras etiam ut inter vinolentos, apud eosdem rixas cæde & vulneribus tranſigi ſolere, ubi ex dicto Tacito refert Schottelius *c.3 n.5.* D. Conringius citat. *diſp. theſ.13. & 14.* cum autem cōtra jus naturæ ſit aliquem lædere, Chriſtianaq; caritas aliud ſvaſerit, leges verò ſcriptæ iisdem nondum innotuerint, commonefacti introduxerunt judicia, quæ vocarunt divina, & præter ferrum candens, aquam bullientem & hoc jus Feretri inter ea poſuêre, cum judicio bannitorio, in caſibusque incertis, jus feretri, in certis, judicium bannitorum adhibuerunt Schottelius *cit. loco n.7.*

§. 9. Perſonæ conſtituentes hoc judicium fuerunt Reus & Judex, poteſtatem gladii habens, qui vel ſpecialiter ad hoc judicium celebrandum à propinquis & amicis occiſi rogabatur, vel quandoque etiam ex officio exercebat. Circa ejus perſonam non immeritò quæritur, *an ſalva Conſcientia potuerit hodieq; poſſit judex judicium hoc exercere, & an poſſit bona intentio hujus judicii conſcientiam ſecuram præſtare? Negatur*, neque obſtat vulgò dici quod ſolet, cujus finis eſt bonus (quod fit ex bona intentione) id ipſum eſt bonum: hoc enim vel cæteris paribus vel de actionibus indifferentibus eſt intelligendum, ut ſenſus ſit, cujuscunque actus, quoad cæteras circum-

circumſtantias boni finis eſt bonus, is ipſe totus bonus eſt, vel cuicunque actui in ſe indifferenti bonus accedit finis, is ipſe bonus evadit. Quod ſi verò actus antea & aliunde malus ſit v. g. ex parte objecti aut aliarum Circumſtantiarum, illum à bono fine vel bona intentione quoque bonum fieri falſiſſimum eſt, & ut bona ſit aliqua intentio, perfecta non tantùm finis, ſed omnium etiam Circumſtantiarum conformitas, cum recta ratione requiritur. Rober. Sanderſonus *prælect. 11. de Conſcientia §. 9. c. 1. §. 12.*

§. 10. *Forma* conſiſtebat in eo, nimirum ſuſpecti ducebantur ad ſandapilam, in qua jacebat occiſus & ſinguli cogebantur certa verba, quæ ipſis prælegebantur, repetere, digitis, vulneribus, ori & umbilico applicatis. *Finis* fuit, ut ſi vulnera Cadaveris ederent nonnulla ſigna cruentationis, titillationis vel ſpumationis, nocens ſit reus, ſin minus, innocens. Quamvis D. Wilh. Romanus *in diſſ. de corpore delicti in criminibus facti permanentis potioribus, ad effectum condemnationis conſiderato c. 2. §. 3.* cum Paul. Zach. *quæſt. Medicolegal. 8. lib. 5. tit. 2. n. 8.* neget talia ſigna à mortuis fuiſſe petita, eum in finem, ut ex cadaveris cruentatione, ſi talis contingat, ſuſpecti culpa, ſi ſecus, ejus innocentia æſtimetur, ſed ideò, ut corpus delicti ſive ejus veritas tanto plenius probari poſſit.

§. 11. Sed priùs quàm caput hoc ad finem perducam, quid de hac quæſtione ſentiendum ſit videbimus nempe *an hoc jus etiamnum hodiè ſit in uſu, & ſi non, an introducendum?* Diſtingvendum eſt inter conſvetudinem hanc jamjam introductam & introducendam; ſi eſt introducta, debet cautio hæc adhiberi, quam praxeos Criminalis periti ſolent adjicere, ut nimirum ſi judex aliquis velit exercere hoc jus feretri cautè procedat, ſeduloque operam det, ne eo tempore, quo judicium hoc exercere vult, cadaver moveatur, neque prius producatur ſuſpectus, quàm occiſus per aliquod temporis ſpatium immotus ſub jove frigido jacuerit, ne cauſa naturalis

 ſubeſſe

ſubeſſe videatur, hiſce deinde legitimo modo obſervatis, poteſt omninò produci & ad tangendum compelli. Circumſtantiæ etiam accuratiſſimè ſunt obſervandæ eaque, quà jus fasque eſt fide & induſtria, actis inſerendæ, ſecundùm has ſuſpectus eſt examinandus actaque demum ſunt in Scabinatus & Facultates mittenda (die acta müſſen zum Spruch Rechtens verſchicket werden) uti hanc cautionem addit Autor Anonymus Prax. Crim. Altenburg. editæ An. 1678. *p.m. 146. 147.* Si verò introducenda, tùm ob ſuam, uti dixi *in §. 7. ſupr.* irrationabilitatem, tùm quod & Jus Civile novum & vetus de hoc indicio, prout aliàs notabilia ſpecialiter notare ſolet indicia, ut *in l. 5. §. 26. de injuriis. l. 1. §. 2. ff. de publ. & vectig. l. 3. §. 1. ff. naut. caup. & ſtabular.* taceat. Neque Imperator Carolus V. ut maximè homicidiorum commiſſorum varia indicia in Ordinat. jud. Criminal. recenſuerit, profluvii ſangvinis mentionem ibidem fecerit. Carpz. *p. 3. prax. crim. quæſt. 122. n. 33.* Rectiùs in benè conſtitutis judiciis, præſertim ſi non alia indicia concurrant, negligitur.

CAPUT II.

Cauſam Cruentationis in jure feretri exhibens.

SUMMARIA.

I. Ratio Connexionis, II. Statuentium opiniones quod ex antipathia. III. Statuentium, quod ex ſympathiâ, IV. Eorum, qui ex reliquiis animæ cauſam cruentationis derivant, V. Statuentium, quod ex oberrantibus defunctorum animis ortum trahat, & denique VI Eorum, qui Spiritui inimicitiæ effectum hunc tribuunt, refutantur. VII. Additur ratio decidendi quod nimirum fiat quandoque naturaliter, quandoque ſupernaturaliter.

§. I. Cum

§. I.

CUm in præcedenti Capite cruentationis, quæ in jure feretri fieri ſolet, mentionem fecerimus, noſtrum erit etiam inquirere, annon ex cauſa quadam naturali hæc effluxio ſangvinis fiat? & ſunt qui hanc Cruentationem ex Antipathia, qui ex Sympathia, qui ex Reliquiis animæ, qui ex oberrantibus defunctorum animis, qui ex Spiritu inimicitiæ, oriri arbitrantur, ſed quid de his ſentiendum, videbimus.

§. 2. Qui hanc Cruentationem ex *antipathia* ortum trahere cum Levino Lemnio *lib. 2. de occult. natura miraculis c. 7.* Magiro *lib. 3. Philoſoph. peripat. c. 8.* ſtatuunt, dicunt fieri poſſe, ut Spiritus in corpore reſidui ex Antipathia occiſoris præſentis excitati ſangvinem foràs protrudant, Levini Lemnii verba hæc ſunt: *Quod ſi quis*, inquit, *ſtatuat propinquos ac ſangvine junctos, Sympathia quadam, hoc eſt mutuo naturæ conſenſu ſangvinem elicere; facinoroſum ac patrati ſceleris reum Antipathia ac diſſenſione tacitaque diſcordia id ipſum efficere, non futurus ſum in eâ re contentioſus*, uti horum ſententiam refert Frenzel. *in diſſ. de cadaveribus humanis ad præſentiam occiſoris cruentatis c. 2. th. 2* & *in diſſ. de cauſis corporum cruentator. ſect. 1. c. 3. §. 4.* Sed horum ſententia cum ipſa Antipathiæ pugnat definitione, quæ talis, quod ſit naturale odium unius corporis; jam verò cùm ſit naturale, non poteſt inter omnem interfectorem & interfectum eſſe: inter hos enim non ſemper eſt aliquod capitale odium, quod cum eorum natura ſimul fuerit inditum, ſed quandoque qui optimi fuerunt amici, inter pocula ira commoti alter alterum ex calore juvenili interficit; Eſſe autem hanc veram Antipathiæ definitionem exemplis, inter quæ eſt Antipathia, res fiet clarior. Inter ovem & Lupum eſt odium aliquod, ſed annon à natura? à matre enim adhuc rubens conſpecto lupo fugit. Quis docuit pullum gallinaceum vix ovo excluſum fugere accipitrem, quem ſi videre contingat, fuga ſibi ad ma-

trem conſulit; cur non bovem, corvum aliáque animalia reformidat? hoc à nullo edoctus eſt præceptore, eidem idipſum natura indidit. Ea etiam eſt Antipathiæ natura, ut ſit, non temporalis, ſed perpetua. Allium Magnetem à virtute trahendi ferrum non una vice impedit, ſed ſemper. A quibus cibis natura quis ſemel abhorret, illos non quandoq; appetit, ſed ſi vel fraude vel dolo immiſceantur aliis, cum vomitu hic talis eosdem egeret; jam verò ſi inter occiſorem & occiſum tale eſſet odium naturale, non amicè anteà convenisſent, neque obſtat, quod una cum plagis ipſaque cæde implantetur occiſo ac deinde ſe, ſi præſens ſit occiſor, exerat, cùm concedamus odium aliquod quidem inter moriturum & interficientem eſſe, ſed non naturale, i. e. quod ipſa natura indidit, plures rationes ad refutandam hanc opinionem facientes vid. apud dict. Autor. *cit. loco* §. *2. & 3.* item Gothofred. Voigt *c. 1. deliciarum Phyſicarum ſect. IV. ex. 1. p. m. 67. & ſeqq.*

§. 3. Neque hoc fit ex *Sympathia*, cùm eadem ſit ratio Sympathiæ, quæ Antipathiæ, non minus illa conſtans ac eadem, quàm Antipathia, quis autem temerè concedet eam eſſe à natura conſtantem in occiſore & occiſo. Plura vid. apud dict. Autor. *citat. loc.* §. *5.* Kirchmeierum *Exercit. de cruentatione cadaverum in punct. 2. §. unic.* Dicendum igitur cum Dannhauero *Colleg. Phyſ. 4. controv. 8.* quòd eorum ſententia, qui ex amore, quem Scaliger vocat effectum unionis, proficiſci hanc cruentationem arbitrantur, repugnet principiis Phyſicis, eò quod hoc ipſum nihil aliud eſſet, quàm ſuo effluxu velle infenſiſſimo hoſti uniri eundemque amare vid. Voigt *c. 1. delic. Phyſicar. ſect. IV. ex. 1. p. m. 66.*

§. 4. Neque etiam hòc fit *ex reliquiis animæ*: refutamus enim cum Dn. Voigt *c. 1. delic. Phyſic. ſect. 4. exam. 3.* ita ſtatuentium opinionem hoc argumento: Si ſtillatio ſangvinis ex occiſi corpore provenit ex reliquiis animæ, illæ reliquiæ

quiæ aut erunt animæ rationalis aut ſenſitivæ aut vegetantis: plures enim non dantur gradus animæ; ſed neque ſunt reliquiæ animæ rationalis,quia hæc ἀμέριστος eſt & jamjam corpus reliquit,neque ſunt reliquiæ animæ ſenſitivæ, neque vegetantis, quia ipſa anima ſenſitiva atque vegetativa à rationali in homine non diſtingvuntur realiter; neque exempla de cauda angvillarum & lacertarum abſciſſa nos feriunt, nam non eò præcisè tempore, quo præſens eſt,qui abſcidit, commoventur, ſed quocunque præſente & tamdiu, quamdiu omnis vis extincta eſt; diſtingvendum igitur arbitror cum eodem Voigtio inter ferventem quendam calorem vel vaporem & animæ reliquias, priùs, cum præſertim in corde cadaveris aliquamdiu beneficio ſangvinis retineri poſſit calor,concedimus in cadavere,poſterius negamus. Plura apud laudat. Aut. *cit. loc.*

§. 5. Porrò neque hanc cruentationem *oberrantes interfectorum animæ* efficiunt, ſicuti memorante *Voigtio ſect. IV. c. 1. ex. V. deliciarum Phyſic.* in ea hæreſi fuère Bodinus, Kornmannus & alii,ſed cum veritati non ſolùm,ſed & Pietati contraria ſit hæc ſententia, eſt explodenda,eamque ſequenti impugnabo ratiocinio : Si animæ vel violentâ vel naturali morte defunctorum ſunt vel in cœlo, vel in inferno, ſequitur,quod non poſſint oberrare,ſed verum eſt prius,Ergò & poſterius,prius quod attinet,novimus ex ſacris, quod animæ vel in ſinum Abrahæ deportentur,hoc eſt in cœlum,vel in locum tormentorum detrudantur, h.e. in infernum *Luc. 16.* quodque de limbo Patrum & Purgatorio alioque tertio loco taceat ſcriptura; Conſequentia firmo ſtat talo.Porrò argumentor: Si animæ non oberrant,ſequitur,quod non poſſint eſſe cauſa efficiens Cruentationis; ſed verum eſt prius; ergò & poſterius:Prius ſatis jam ſatis conſtat,poſterius canone philoſophico probo, negata ſc. cauſa negatur effectus.

§. 6. Neque præterea ex *Spiritu inimicitiæ* oritur hæc

cruentatio. Spiritum hunc inimicitiæ ab occiſore in occidendum in ipſo occidendi actu egredi vult Athanaſ. Kircherus *in arte Magnet. lib. 3. p. 7.* cui ſententiæ favere etiam videntur Sprengerus, Majolus, Galeottus; Hæc verò ſententia à Kirchmaiero jamdudum eſt exploſa *in diſſert. de cruentatione cadaverum ſect. 1. punct. 3. §. 1. & 2.* quinque prægnantibus rationibus, ex quibus unam tantùm adducere volo; dicit nimirum, ſi hæc vera debet eſſe cauſa, oporteret dari in cadavere potentiam quandam cognitricem, quæ ſangvinem in occiſorem dirigeret, & quæ cognoſceret occiſorem & non alium eſſe præſentem, at ubi habitabit hæc virtus cognitrix, cujus animæ facultas erit, cadavere anima exuto? reliqua legeſis apud Cit. Aut.

§. 7. Ego licet cum Hieronymo Magio, quem citat Schottelius *lib. de ſingularibus german. jurib. c. 3. §. 16.* certi quicquam quod aſſeram me non habere fatear, ſalvo tamen cujusvis judicio arbitror hanc cruentationem fieri quandoq; ex cauſis naturalibus, præſente vel non præſente occiſore cum Dn. Vogtio *delic. Phyſic. c. 1. ſect. 2. membr. 11. §. 1.* Kirchmaiero *citat. diſſert. ſect. poſter. punct. 1.* Frentzelio *citat. diſſ. c. 3.* ex eo fundamento, quod quandoq; dentur cauſæ naturales (1.) enim poteſt fieri per ſangvinis & calidiorum Spirituũ in venis cadaveris reſervationem: Venæ enim, quæ ſunt vaſa ſangvinis peculiarẽ habent virtutem in eo conſervando; hinc ſangvis, quamdiu in venis eſt, fluxilis manet, ubi verò e venis exit, ſive in vivo ſive in mortuo corpore, ſtatim concreſcit, idque propterea, quia tum calor expirat, qui in violenter occiſo corpore aliquot dies atque ſeptimanas remanere poteſt. (2.) ex venarum putrefactione; quamvis enim humanum corpus ex partibus diverſæ naturæ compoſitum ſit membraque humidiora & calida præ cæteris facilius putreſcant & verò ſicciora & ad frigiditatem inclinantia (quibus etiam venæ annumerandæ) non ita putredini ſint obnoxia, tandem

dem tamen cum putrefactio etiam in his dominari incipit; ſangvinem emittant neceſſe eſſe. (3.) Ex vulneris aliorumque meatuum apertione, quando nimirum viæ obſtructæ vel cruore, vel alia materia, quæ effluxum ſangvinis impedire poteſt, aperiuntur & obſtacula removentur. (4.) Calidarum expirationum operatione; Nemo enim negare poterit, quod externi aëris conſtitutio calida fluxum ſangvinis promovere, frigida cōtra impedire queat, utpote cum omne calidum aperiat rarefaciendo, frigidum verò corpus recludat conſtringendo. (5.) Cadaveris vel interna vel externa commotione, interna fit in ſangvine exiſtente in venis, qui nonnunquam reliquias quasdam caloris & ſpirituum in ſe retinet, per quas commovetur ad tempus, eo motu, qui paulò ante mortem, anima adhuc præſente, eidem fuit impreſſus. Externa fit, quando vel à circumſtantibus ſpectatoribus, vel ab attingente perſona, vel ab alio principio externo corpus commovetur, quà commotione vel leviter facta ſangvis ad corporis ruit habitum ac per nares aliasque vias patentes elabitur. Quandoque etiam Omnipotentiæ divinæ tanquam ſupernaturali aliquid eſſe tribuendum, præſertim ſi præſente interfectore, cujus aliàs præſentia ad naturalem cruentationem nihil facit, ebullientis ſangvinis ſigna appareant, miraculoſeque hac in parte fieri, quod non intret juris rationem, nemo inficias ibit, id quod ab ipſa origine hujus juris in Germania poteſt probari: vocabatur enim hoc judicium divinum eô quod Deus hoc miraculo cædes occultas aperiret, imò quamplurima extant exempla cruentationis, quæ nec argutiſſimus Philoſophus ad phyſicas cauſas referre poteſt. Utriusque autem cruentationis tàm naturàlis, quàm ſupernaturàlis exempla caput ſequens exhibebit.

CA-

Caput III.

Utriusque tàm Naturalis, quàm Supernaturalis cruentationis exempla exhibens.

SUMMARIA.

I. Ratio Connexionis. II. Exemplum primum cruentationis naturalis, de ſtudioſo quodam inter oppidum Dieben/ *& Lipſiam interfecto. III. Alterum de infante quodam à matre occiſo. IV. Tertium de Barone quodam, Nobilem qui Sicariorum more occidi juſſit. V. Supernaturalis exemplum primum de Nobilibus binis, qui opilionem interfecerunt. VI Alterum de fure quodam, quo accedente manus per decennium jamjam ſuſpenſa cruentavit. VII. Exemplum de cultrario Viennenſi, in cujus præſentia oſſa, jamjam ante annos viginti ſepulta, cruentarunt. VIII. Caſus ad Facultatem Tübingenſem transmiſſus refertur.*

§. I.

CUm exempla vel maximè illuſtrent, eadem ad illuſtrandam meam hypotheſin, quâ arbitror quandoque naturaliter fieri hanc cruentationem, quandoque ſupernaturaliter, adducere jus fasque eſſe duxi & quidem quod nonnunquam ratio naturalis reddi poſſit, ſequentia exhibebunt exempla.

§. 2. Manlius *LL. C.C. p. 407.* refert, quod Studioſus quidam anno 1544. inter oppidum Dieben & Lipſiam fuerit interfectus, ejusque Cadaver in aquam ſit projectum, ubi totas quatuor ſeptimanas jacuerit, poſtea verò quàm in eodem loco inventum & ex glacie erutum in proximum oppidum deportatum fuerit, judice cum civibus adſtantibus inſpicientibus cœperit recentem ſtillare ſangvinem cadaver, nec amico nec inimico præſente. Quæ in hoc exemplo ſit cauſa naturalis, de facili conſtabit ex ſupra dictis.

§. 3. Ejus-

§. 3. Ejusdem propemodum argumenti Exemplum narrat Voigtius *c. 1. ſect. 2. membr. 1. §. 1.* de infante aliquo recens nato, quem ſcelerata mater, poſteà quam violentas eidē intulerat manus, ex arce generoſi cujusdam Baronis Superioris Auſtriæ in foſſam aqua repletam injecit; Hic cum poſt quinque ſeptimanas repertus atque exemptus eſſet, matre, quæ tunc temporis erat incerta, non præſente, ſangvinem profundere admodum recentem cœpit.

§. 4. Zeilerus in der ſechzehenden traurigen Geſchichte memorat Baronem Gallicum, Nobilem non ultimæ ſortis & conditionis globulis trajici ſicariorum more juſſiſſe, & poſtquam mandans ſicarius ſe amicum certiſſimum amiſiſſe diſſimularet, eaq; propter in defuncti cadaver caderet, factum eſt, idque ex motione per caſum ſeu impetum quendā ut occiſi vulnera ſe aperuerint & Baronem ſicarium ſangvine polluerint, referente ex eo Schottelio *lib. de ſingularibus germ. jurib. c. 3. §. 23. p. m. 99.* & hæc de naturali ſangvinis effluxione dixiſſe ſufficiant.

§. 5. *Supernaturalis* effluvii exempla ſunt ſequentia: Dominus Harsdörffer in Mordgeſchichten refert an. 1607. 25. Aprilis capite truncatos eſſe binos ortu nobiles, eò quod opilionem interfeciſſent, eumq; ſub fruticeto abſcondiſſent; hi ambo ex mera ſuſpicione, quia in iſta regione habitabant, in vincula ſunt conjecti, & poſtquam ſucceſſivè ad cadaver per quatuor jam dies occiſi adducti fuerant, in primo acceſſu cadaver cumulatiſſimè ſangvinem ſtillavit, donec recederet, accedente altero, occiſus, dextra vulneribus admota, poſtea digitis occiſorem monſtravit, Schottelius *cit. loc.*

§. 6. Eodem in loco Schottelius ex Chytræo memorat cuipiam occiſo manum fuiſſe abſciſſam atq; reliquiis ſepultis, in carcere Izehoenſi ſuſpenſam, ubi etiam per decennium pependerit. Tandem quidam in puncto furti captus, eò deducitur, quo accedente, exſiccata jamjam manus ſangvinē ebullire incepit, cumque de hoc ſigno interrogaretur captus,

ingenuè faſſus eſt,ſe viro alicui ante decennium in via publica violentas intuliſſe manus,cujus hæc ſit manus.

§. 7. Sic Abraham à Kreckvvitz *in Sylvula Politico hiſtorica p.m.508. 509.* memorat Nobilem Auſtriacum propter aliqua negotia, Viennam cum ſervo profectum eſſe. Hic cum propè ſylvam veniſſet, canibus, quos ſecum adduxerat, multùm latrantibus opinabatur hoſce fortaſſis feram perſequi, cumque ejus rei cognoſcendæ cauſa ſervus mitteretur, referebat hic, feram non adeſſe, ſed canes ex colle aliquo oſſa nonnulla pedibus effodiſſe, quæ hic ſecum afferret; Nobilis ille, ob ſingularem eorum albedinem hæc oſſa ſecum abduci atque Viennæ fabro cultrario tradi, ut ex iiſdem aliquid conficeret, jubet, ſervus ſuarum quod eſt partium faciens, adfert dicto fabro cultrario oſſa, quæ cum acciperet, uberrimè ſanguinem emittere incipiunt, quo viſo ſervus cum fabro cultrario exhorreſcunt, ſervus viſa Domino, Dominus audita magiſtratui indicat, cumque acerrimè hic fabrum cultrarium commonefaceret, ut ingenuè crimen perpetratum fateretur, hic ultrò non malo coactus faſſus eſt, ſe ante viginti annos in dicta ſylva ſpe lucri comitem ſuum interfeciſſe jamq; ejus oſſa ultionem poſcere, uti & hanc rem narrat Marcus Marci à Krönland *Philoſ. vet. reſtit. p. IV. ſect. 1. ſubſect. 3.* & omninò ad cauſas ſupernaturales refert.

§. 8. Unicum adhuc ex Beſoldi *Theſaur. pract. p. 83. ſub voce* **Baarrecht**/ referam, is enim ſe meminiſſe, inquit, ad Facultatem Juridicam Tübingenſem von Wertheim aus Francken/ caſum quendam allatum fuiſſe, ubi inter alia ſequentia etiam reperta ſunt, quæ Germanicè huc apponere libet. Nachdem auff fleiſſige inquiſition der Thäter ſich nicht befinden oder angeben wollen / iſt man deßwegen verurſachet worden / ein Baarrecht anzuſtellen / bey ſolchem hat Niclas und Baltas kein Zeichen an dem Cörper / welcher allbereit 36. Stunden ermordet geweſen / und theils im Gewölbe / theils etliche Stunden vor dem

Actu

Actu unter freyem Himmel bey ziemlich kaltem Wetter/mit auffgedeckter Bruſt und Bauch gelegen/erweiſen wollen/und ſind beyde auff ihrer erſten Ausſage ſatis confidenter verharret.

(NB. Es haben vier auff den Entleibten gewartet/ da der Entleibte mit einer Hellepart kommen/ ſeynd obermeldte zwey hinweg gelauffen.)

Auff Vorführung des Jörgen / hat der Cörper aus dem Munde blutigen Schaum gegeben.

(NB. dieſer iſt præſens blieben / da der occiſus geſtochen worden/hat aber nicht Hand angeleget.)

Nach folgender Vorführung Clauſen des Wächters (welcher ratione officii und auff fordern zugelauffen / auch Fried machen wollen / und dem Entleibten ſeine Hellepart genommen /) hat gedachter Cörper aus den Wunden Blut gegoſſen/ und ſolche (welche über das Hertz geweſen) nicht anders gebebet / als wenn das Hertz noch lebte.

Deſſen ungeacht hat gedachter Wächter die ihme angehaltene Formulam juris jurandi dreymahl geleiſtet (NB. er hat 1) zween Finger auff des Entleibten Mund/ (2) auff den Stich/ und (3) auff den Nabel gelegt/auch dem Pfarrherrn/ ſo ihn ſeines Gewiſſens erinnert/nachſprechen müſſen/die That aber nicht bekennen wollen.

In Gegenwart Lorentzen/mit welchem der Entleibte / da er den Stich bekommen/zu thun gehabt und gerungen/hat der Cörper blutigen Schaum abermahl aus dem Munde gegeben / ſo wohl auch etwas Bluts aus den Wunden / folgenden Tages hat der Wächter ſelbſt zu einem Thäter ſich angegeben.

Ex hoc apparet vulnus corpusque mortui gradus culpæ obſervaſſe. Da der Jörg præſens geweſen/iſt recht natürlich Blut aus dem Munde geſchäumet. (NB. Dieſer war faſt der Anfänger des Handels/ Ergò hat der Mund ex rancore geſchäumet/ſed non vulnus, weil er nicht der Thäter/) da der Wächter gegenwärtig/ hat ſich beym Munde nichts ereignet/da

er aber die zweene Finger auff die Wunde geleget/ iſt recht natür-lich Blut über die Seiten gelauffen / daß der Chirurgus ſolches wegwiſchen müſſen. Da er zween Finger auff den Nabel gethan/ hat die Wunde wieder ebulliret, auffgejoren und gezucket / gleich wie die PulsAdern ſchlagen. Der Lorentz hat mit dem occiſo gerungen/im Nachſprechen iſt dem Todten blutiger Schaum zum Maule ausgelauffen / als er auff die Wunden die Finger geleget/ hat die Wunde wieder gezucket und ſich gereget. Da Lorentz abge-ſchieden/hat ſie nicht mehr gezuckt. Et hæc ad confirmandam meam ſententiam adjicere volui, plura non diffiteor potuiſ-ſent adjici,ſed cum omnia annectere nimium laborem ſcri-benti nec minus tædium legenti faciat, eum, qui plura deſi-derat,remitto ad Voigtium, Schottelium, Frenzelium citatis locis, alioſque inprimis ad elegantem diſſertation. D. Bec-manni Profeſſoris Francofurtani ad Oder. *de judicio Dei.* Et ad ſatietatem propemodum inveniet ibi exempla.

CAP. IV. ET ULTIMUM.

Exhibens quæſtionem illam, an Cruentatio cadaveris in jure feretri ſive Cruentationis facta ſignum ſit ſufficiens ad torturam?

SUMMARIA.

I. Exhibet cauſam, quamobrem introductum remedium tortura. II. Obſervanda judici in pronuncianda tortura. Tractat quæſtionē: an ſufficiens ſignum ſit Cruentatio, ad torturam. Tres opinions circa deciſionem hujus quæſtionis notantur. III. Refutatur prima. IV. Refutatur ſecunda. V. Eligitur tertia.

§. I.

CUm Reorum in omnibus criminibus ſit fugere, adeò, ut, ubi ferè nihil quàm Rei confeſſio deeſſe videtur, ii-

dem

dem quos vel ex veriſimilibus vel certis argumentis crimen commiſiſſe conſtat, inficientur, jure introductum eſt remedium veritatis indagandæ *l. 15. §. 41. ff. de injuriis.* licet periculoſiſſimum, *l. 1. § 23. ff. de quæſtionibus*, *ſi tamen legitimè* & temperatè adhibeatur non culpandum, *tortura* nempe, quam judex, ſi Reus de crimine per teſtes non fuerit convictus, decernere ſolet. D. Eckolt *Comment. ff. de quæſtionibus §. 1.*

§. 2. Ut autem judex legitimè utatur remedio torturæ D. Eckolt *cit. loc. §. 5.* quatuor notat requiſita, quæ accuratiſſimè debet obſervare (*1*) ut cauſa & accuſatio ſit criminalis eaque atrox & capitalis. *l. 8. ff. de quæſtio. Ordinat. Crim. artic. 8. in princip.* Welenbec. *ad tit. de quæſt. n. 8.* (2) ut deficiant aliæ legitimæ probationes, ſic ut veritas aliter haberi nequeat, juxta Paulum *in l. 8. ff. de quæſtio.* non enim à tortura inchoandum, *l. 20. ff. eodem.* (3) Ut de corpore delicti præprimis conſtet, & quidem certò, illudque verè perpetratratum fuiſſe appareat. *l. 1. §. 24. ff. ad SCt. Syllan. l. 1. Cod. ubi cauſa Fiſcal.* & (4) requiritur, ut Reus multis indiciis oneratus & argumentis propemodum convictus ſit, ſi velit dictum remedium decernere. *l. 1. §. 1. l. fin. ff. l. 3. & 8. §. 1. C. de quæſtionibus.* Quocum concordat *Conſtit. Crim. artic. 20.* verbis: Wo nicht zuvor redliche Anzeigungen der Miſſethat vorhanden/ darnach man fragen wolte/ſoll niemand gefraget werden ꝛc. cum qua etiam convenit *artic. 6.* ejusdem, hiſce verbis: So jemand einer Ubelthat durch gemein Leimuth berüchtiget/oder anderer glaubwürdiger Anzeigung/Verdacht und Argwohnung/und deshalben durch die Obrigkeit von Amts wegen angenommen würde/der ſoll doch durch peinliche Frage nicht angegriffen werden/ es ſeyn denn zuvor redliche und derhalben gnugſame Anzeigung und Vermuthung/ von wegen derſelben Miſſethat auff ihn glaubwürdig gemacht. Dn. Werner, *in diſſ. d. quæſt. & torturis. th. 17.* Eaque propter hic non ineptè quæritur, *an & hoc*

[illegible]tionis indicium ſufficiens ſit ad torturam? Et ad hanc quæſtionem ventilandam notandæ ſunt tres opiniones eorum ſcilicet, *qui dicunt, hoc unicum indicium pleniſſimè ſufficere ad torturam*, quos inter eſt Menochius *de præſumt. 89. n. 128.* Maſcard. *de probat. volum. 2. concluſ. 968. n. 24.* Matthias Berlichius, *part. 4. concl. 11. n. 74.* Ubi in Academia Marpurgenſi An. 1608. ejusmodi caſum refert accidiſſe, Reosque ea propter eſſe tortos, crimineq; confeſſo capite truncatos, & tanti hanc præſumtionem faciunt, ut dicant, ab ea experientia non eſſe recedendum, Paris de Puteo *tract. de Syndic. verb. tort. c. 3.* Chaſſaneus *in tract. de indiciis c. 3.* Altera eorum, qui tutisſimi ituri in medio quaſi conſiſtunt, ſtatuẽtes, *indicium quidem, ſed ſolum non ſufficiens ad torturam eſſe*, ſed neceſſe, ut alia concurrant indicia, non levia, ſed probabilia & veriſimila, quos inter eſt Dn. Carpz. *prax. Crimin. p. 3. quæſt. 122. n. 36.* Zangerus *tractat. de quæſt. ſ. torturis c. 2. n. 160.* Treutlerus *ſelecta. diſp. Volum. 2. diſp. XV. th. 7. lit. E.* Tertia eorum, qui planè negant eſſe indicium, quos inter eſt Magnif. Dn. Struv. *in differt. de indiciis c. 3. ind. 2. §. 1.* Arumæus *Ex. 20. th. 19.* Gœdd. *diſput. juris p. 3. diſp. XV. th. 11.* Schnobel. *diſp. ff. 24. th. 25.* aliique quamplurimi.

§. 3. Eam opinionem, qua per ſe ſufficientiſſimum ſignum ad torturam eſſe ſtatuitur, quod attinet, exceſſui ea eſt dedita, dum infallibile hoc ſignum eſſe volunt, quod tamen ſi ſtatuatur, inſontem quemque in capitis diſcrimen id adducere poſſet, & hac in parte innocens poſſit damnari, cùm tamen ſatius ſit relinqui impunitum facinus nocentis, quàm innocentem damnare *l. 5. in princip. ff. de pœnis.* & prudentem judicem deceat non incertis experimentis credere, quando aliquid certa ratione eſt dirimendum. Matth. *de crimin. ad lib. 48. ff. tit. 16. c. 3. n. 12.* D. Holtermann *diſſ. de quæſt. Reorum, th. 18.* Ut maximè enim rationes & exempla quædam proferantur, dubia tamen ſunt & ad torturam inferen-

inſerendam infirmiora, & Dn. Carpz. *P. 3. Pr. Crim. qu. 116. n. 31. hoc etenim*, inquit, *ſcimus, & ipſemet ex actis inquiſitionalibus, ad Collegium noſtrum transmiſſis, compertum habeo, quosdam hoc indicio ſæpè falſo eſſe notatos, ut & illud, quod vero homicidii Reo præſente, ne guttulam quidem ſanguinis homo egeſſerit*, cùm quò conſentit Marcus Marci à Kronland *Philoſ. veteri reſt. p. 4. ſect. 1. ſubſ. 3.* & Voigtius *in deliciis Phyſic. p. m. 55. 56.* Porrò contra eorundem opinionem militat *l. fin. C. de probationibus*, in qua dicitur, quod probationes debeant eſſe lucè meridiana clariores, hoc eſt indicia indubitata, item Conſt. Crim. *art. 29. 30. 31.* ubi dicitur, quod, ſi unum debeat ſufficere ſignum, propinqvum ſit & certum. Magnif. Dn. Struv. *Ex. 49. th. 99.* Schnobelius *Exercit. 24. th. 15.* ſed hoc tale non eſt: nam quod certum eſt, de eo amplius non dubitatur, non diſceptatur, jam verò de hoc ſigno hujus ſententiæ defenſores inter ſe ipſi non conveniunt: (1) enim maximum eſt diſcrimen circa *tempus* à morte vulnerati computandum, cum plerique non niſi poſt ſeptem aut octo vel ad ſummum decem aut duodecim horas talem ſangvinis ejaculationem fieri contendant; Poſt illud verò tempus nequaquam frigeſcente forte affatim ſangvine evaneſcentibus ſpiritibus; alii ad tertium diem fieri talem effluxionem docent; alii nullum tempus determinant. (2) Variant circa *ſubjectum* ex quo ſangvis fluat: nam potior pars ex ipſo cadavere occiſi & ex vulnere ipſo promanare vult, nonnulli ex naribus, oculis, ore, aliisque corporis partibus; alii ex iisdem partibus occiſoris; alii ex cadavere occiſi per vulnera & occiſoris ſimul nares (3) nō conveniunt circa *modum* emiſſionis ſangvinis: nonnulli enim cadaver occiſorem verſus ejaculari ſangvinem dicunt; alii ab ipſis vulneribus ſtillare referunt; alii ebullire potius ac fermentari in venis, unde extra venas proſiliat. (4) variant, quod nonnulli velint ab iis tan-

tum

tùm cadaveribus manare ſangvinem, quæ ferro extincta ſunt; alii ab iis quoque, quæ qualicunque modo ſublata & interfecta. Uti refert hoc D. Schröter *in diſſ. de eo quod juſtum eſt circa vulnera* §. 40. Ergò, cum hæc ita ſint, hoc indicium non eſt indubitatum, neque ergo ſufficiens.

§. 4. Eorum ſententia, qui indicium quidem, ſed leve & non per ſe ſufficiens ad torturam hoc cruentationis ſignum putant cum Dn. Carpz. & ſi alia adminicula cum emiſſione ſangvinis ex vulnere, vel etiam ex naribus aliisque partibus corporis præſente inculpato torturam decernendam eſſe, atque ita etiam Scabinos pronuntiaſſe ex. gr. Senatui in Hayn Menſ. April. 1601. Quæſtori Bornenſi anno 1629. item Friedrich Koſchkeln zu Zadel Menſ. Junii anno 1631. cum d. Carpz. *loc. ſæpius cit. n. 37.* ſtatuunt, cum etiam ſit periculoſa, melior tamen priori, non placet; Si enim in cauſis civilibus magna animi attentione opus eſt, multò majori in criminibus, ubi de vita & ſpiritu hominis agitur & irrevocabile factum eſt D. Schröt. *cit. loc.* & graviſſimi ſanè res eſt præjudicii tortura & damnum irreparabile infert Carpz. *Pr. Crim. qu. 117. n. 4.* ubi autem agitur de majori præjudicio, cautius eſt agendum *l. 3. ff. de Carb. Edict.* & ſtante incertitudine peccandum potius eſt in defectu, quàm in exceſſu juxta mentem Julii Clari *in pract.* §. *ult. quæſt. 64. circa fin.* D. Holtermann *in diſſ. de quæſt. & tort. Reor. th. 18.* Ad hæc certò ſemper conſtare nequit, an cruentatio hæc facta ſupernaturali vel naturali modo; hominem verò, tàm nobilem creaturam, cui nulla par putatur, tàm miſerè miſeris modis dilacerare ſine certo fundamento ſummum nefas eſſet. Neque nos feriunt præjudicia à Dn. Carpz. allata: horum enim valor ut in aliis eſt, nempe ut ſaltem probabilem habeant autoritatem, Magnif. Dn. Struv. *Synt. J. C. Ex. 2. th. 17.* ita & hic loci manet. Et poſito quòd unum vel alterum exemplum adduci poſſet,

ſet, uti hoc non negamus, ubi ratio ſupernaturalis ſubſit, attamen non exemplis, ſed legibus judicandum *l. 13. Cod. de ſentent. & interd.* nec quæ uno fortè caſu accidere poſſunt attendenda juxta *l. 3. 4. 5. 6. ff. de LL.* & *l. 20. ff. de R. J.* Arcul. *in diſſ. de indic. delict. claſſe 3. th. 1.* potius quod ſemel aut bis exiſtit prætereundum *l. 5. ff. ſi pars hereditatis petatur.*

§. 5. Optima igitur opinio eſt eorum, qui ſtatuunt, nullum planè facere indicium ad torturam, & eſſe ſpurium, cui ſententiæ & ego ſubſcribo: convenit enim iſta, cum ipſa definitione indiciorum, quæ ex Boceri *tract. de quæſt. c. 3. à n. 12. usque ad 15.* talis eſt: *Indicium eſt, argumentum, quod rem propoſitam ſuâ propriâ vi & naturâ probat* Dn. Theodoricus *in diſſ. de quæſt. th. 11.* & rectè huic cruentationis ſigno negatur titulus indicii, eò quòd non reſpondeat omnibus requiſitis, ad indiciorum nomen neceſſariis imò præter adductas ſuprà rationes nempe quòd ſit (1) indicium fallax uti *in §. 3. huj. cap.* dictum (2) non certum neque indubitatum. (3) tortura aliàs res graviſſimi præjudicii, de quo cautius agendum *ſupr. §. 4.* (4) quod ſit indicium neque jure Civili neque Canonico neque Carolino expreſſum *ſupr. c. 1. §. ult.* ſi omittatur etiã judicis perſona periculum non incurrit: judex enim ſi abſque indiciis ſufficientibus ad quæſtionem procedit, facitque ut Reus torqueatur, non modo injuriarum tenetur, ſed pro re nata pœnæ mortis ſe quoque adſtringit, imò ſine indiciis claris & de delicto proximis *l. 8. l. fin. ff. de quæſt.* terrere captivos non eſt permiſſum judici, id quod ipſum Conſtitut. Carol. V. *art. 20.* vult: Wo auch einige Obrigkeit und Richter in ſolchen überführen/ſollen ſie dem/ſo alſo wieder Recht ohne die bewuſten Anzeigungen gemartert wäre / ſeine Schmach / Schmertzen / Koſten und Schaden der Gebühr Ergötzung zu thun ſchuldig ſeyn. Cruſius *Tract. de ind. p. 1. c. 3. n. 4. 5. & 6.*

quæ

quæ pericula evadit, ſi non procedat ad torturam & contentus ſit, ſi judicet ſecundum prudentiam, quæ cadit in hominem, relinquendo cætera judicio divino, Franciſc. Gaſonus *tract. de indiciis in præmiſſ. c. 3.* D. Schröter. *in diſſ. de eo quod juſtum eſt circa vulner. §. 40.* atque ita in Scabinatu Jenenſi in cauſa contra H. K. zu S. und Conſorten an. 1663. obſervatum fuiſſe tradit Magnif. Dn. Struv. *diſſ. de indiciis c. 3. ind. 2. §. 1.* Sicuti etiam aliquando in Scabinatu Lipſienſi referente Dn. Carpz. *prax. Crim. p. 3 qu. 122 n. 35.* ad requiſitionem Senatus Zvvickavienſis Menſe Januarii 1606. in cauſa ubi præter indicium cruentationis fugæ etiam acceſſerat, pronuntiatum eſt: Ob nun wohl darauff des Entleibten todter Cörper ſo allbereit gar kalt und erſtarret geweſen/ wie derſelbe vor Gericht getragen/ und die drey Gefangene für ihm geſtanden/ aber ihn nicht angreiffen wollen/ an dem empfangenen Schaden von neuen auch gar friſch Blut zu bluten angefangen/ und ſo lange als die Gefangene dabey geſtanden/ geblutet/ (ungeachtet das Blut/ ſo aus der Wunden gelauffen/ abgewiſchet worden) welches aber hernach/ ſo bald die Gefangenen vor Gericht abgetreten/ ſich verſtopffet. So mag doch derowegen in Mangel anderer kräfftigen indicien wieder die drey Gefangenen noch zur Zeit nichts peinliches vorgenommen werden/ V. R. W.

Et hæc ſunt, quæ L. B. de hoc jure feretri, ſalvo tamen aliorum ſaniori judicio ſcribere volui, conatus, æqui bonique conſule, ſique vitia quædam, itu ut fit, irrepſerint, pro tuâ humanitate corrige. Tibi verò, ô Deus, pro conceſſis viribus ſit

LAUS, HONOR ET GLORIA.

CO-

COROLLARIA.

I.

PAtris mei frater poteſt matris meæ frater eſſe.

II. Juramentum agonizantis contra occiſorem, non eſt ſufficiens adminiculum ad torturam.

III. Die Dominico agrorum culturæ liberè licenterque licet inſervire.

IV. Nobilis & ſtudioſus, qui furtum commiſit, æquè ab infelici palo ſuſpenditur atque ignobilis.

V. Mulier, ſi intra annum luctus iterum nubat viro, infamatur de jure Civili.

VI. Sejum aggreditur Titius, hic illum perſequitur, fugiens incidit in cœcum, adeò, ut niſi eundem interficiat fugienti ſit pereundum, hic innocentem transfodit, ne ipſe confodiatur à perſequente, quæritur *num factum hoc ſit venia dignum?* Affirmatur.

VII. Quidam aliquem perſequitur, perſecutus offendit currendo infantem, hic tranſilire vult infantem, ut vitæ periculum evadat, ſed pede offendit infantem, atque ita pedibus conculcat, ut diem obeat ſupremum, quæritur, *num hic in conſcientia obligetur?* Negatur.

VIII. Geradam uxor marito numo vendere poteſt.

IX. Inſtrumenta à falſo Notario confecta valent.

X. Morte damnatorum teſtamenta valent, item eorum, qui mortem ſibi conſciverunt.

XI. Ebrius ad nihil obligatur.

XII. Prodigus teſtamentum facere poteſt.

XIII. Infamis, vel levis notæ macula laborans contra infamem & levis notæ macula laborantem non poteſt querelam inofficioſi inſtituere.

XIV. Tortura non damnanda.

PETRUS MÜLLERUS D.
Jurium Cultori Feliciſſimo
CHRISTIAN. CONRAD OELSNERO,
Philoſophiæ Magiſtro
Salutem!

ARgumentum futuræ exercitationis quod obtuliſti, tale eſt, quod in laude dignis poni induſtriaque tua gloriam addere poſſit. Scilicet rem ex naturalibus principiis ſumtam tractas cum ratione, ſententiamque homine erudito dignam deducis rationis interprete oratione; quippe qui humanioribus literis non leviter guſtatis, ac Philoſophiæ partibus bellè inſtructus ad Jus civile animum appuliſti. Didiciſti multum ſapere, non multum clamare; Sapientiæ, non inanium opinionum, comparâſti ſupellectilem; ut ſpes ſit Te Jureconſultum futurum prudentem, non rabulam confidentem & contentioſum. Hoc laudo proboque, Te per omne ſcriptorum genus vagantem hactenus eam curam & cogitationem nunquam deſeruiſſe, quin decerperes & delibares ex eorum unoquoque, quod ad Jurisprudentiam expoliendam & exornandam accommodatum eſſet. Noſti, quàm turpe habeatur, diu in Academiis manere, & inanem redire. Enitere & cura, quod jam egregiè praſtas, ut quam veræ gloriæ viam ingreſſus es, per eam celeri curſu eodem pergas. Sic brevi ad ea, quibus jam, bonis omnibus mirificè faventibus, ac lætantibus, appropinquas, Studiorum præmia pervenies. De cætero me ad honeſtiſſima quæque ducem ſemper fideliſſimum experiere. Vale d. IV. Id. Auguſt. M. DC. LXXX.

Poſcit

POſcit Amicitiæ jus, ut de *Jure Feretri*
Modò diſputanti grater ore & *pectore*
Grator, & adjicio votum, voveóque *Feretrum*
Tibi mors amicas ante ne ponat fores,
Paſſim ut nunc caſulas ante & palatia ponit,
Potius *Feretro* ferculum circumferat
Laudis, quæſitæ vigili ſtudio atque labore,
OELSNERE, terris Fama latè didita.
Quid? pronis Aſtris, primo Tibi, quæſo, Meorum
Ferat hoc *Feretrum*, quæ voves. An *Purpuram?*
Hanc etiam ſtudiis ſatis æqua *Aſtræa* merenti.
Olim haud negabit, certus Augur auguror.
Conſtantis ergò Amicitiæ teſtandæ f.
M. Fridericus Hildebrandus, G.M.R.

QUem militantem non ſine gloria
In hac arena cerno, nec indiget
Arcu minaci, nec pharetrâ
Miſſilibus gravidâ ſagittis.
Ore eloquenti cernitur acriter
Defenſitans ſe. Nam rationibus
Pugnat. Chorus ſed Martius ſe
Ferrè ſolet tuiturus arma
Sic Te gerenti præmia quæ ſolet
Conferre gnavis blanda ſuis Themis

Cultoribus, ſi vis, precabor,
Sin; Tua erunt mea vota. Fiat!

In honorem Nobiliſſimi ac Clariſſ. Dn. A. R. Philoſophiæ Magiſtri, jurium Cultoris maximè ſtrenui, Commenſalis honoratiſſimi, Fautoris & Amici dilectiſſimi ſcribebat

Martinus Schrader/ Hildeſias
Jurium Cultor.

EIn Adler Jung und ſchön/ der alle Vogel adelt
Durch ſein vollkommen ſeyn/ den Momus ſelbſt nicht tadelt/
Wenn er an Federn reich/ ſo ſchwingt er ſich empor
Und eilt aus ſeinem Neſt biß an Olympens-Thor
Zum göldnen Sonnen Radt. So thuſt Du auch ingleichen/
Ob gleich Du jung/ mein Freund/ ſo wilſt Du doch erreichen
Durch Ruhm den Sonnen-Kreiß/ in dem zum andern mahl
Du dich ietzund begiebſt zur diſputirer Zahl.
Du ſetzt was rechtes Selbſt von Recht der Todten Baaren;
Recht wer es ſelbſten macht/ und nicht mit andern Haren
Sich ziert/ wieß offt geſchicht. Nur dieſes wünſche ich:
Daß da Præneſte ſtets ümarmend küſſe dich!

Dieſes Epliche/ ſetzte ſeinem Herrn Stuben-Geſellen/ als ſeinem Brüderlichen Hertzens Freunde und Gönner/ als eine Gegen-Freundſchaffts Schuldigkeit

Joh. G. Albinus, Numb. J. U. C.

Si

SI quà velis de mòrte, dicam morti atque feretrò
Fas eſt, non feretri ſcribere jura nigri.
Hoc etenim inviſum eſt lignũ, quò flebile ad antrum
Portamur funus ſæpius ante diem.
Eſt lignum, inprimis juvenum quod contremit ætas,
Cui lignum hoc ſignum eſt niſi triſtitiæ.
Decrepitis demum nobis exſolvere juſta
Sufficeret: ſatis eſt occubuiſſe ſenem.
Aſt quoties (juſtumne?) datur juvenile feretro
Inſtratum corpus cernere? Nonne nefas?
Tuné tamen lignum hoc inamabile lege tueri
Grande Decus Juvenum, dulcis Amice, paras?
Quid? ſi pro tali referens *Tibi* munere munus
Ingratum officium mors feretrumque ferant?
Sed nihil horreſcit mens, quam movet enthea virtus:
Hinc *Tibi* pro feretro eſt dicere laudis opus.
Eſt pietas, etiam funeſto jura feretro,
Ceu bene demonſtras, attribuiſſe ſua.
Hocce tamen precor, ut feretrum ſua munia & omne
Officium in Pylios differat usque dies!

*Hæc in honorem Nobiliſſimi Dn. Reſpondentis,
amici mei in paucis dilecti adjeci*
Gerhardus Gerdſon, Rigâ-Livonus.
Th. & Ph. Stud.

EIn Edler Tugend-Geiſt entreiſt ſich dieſer Erden:
Er kan durch keine Macht hier angefeſſelt werden.
Er ſchwinget ſich durch Kunſt und Tugend ſtets empor/
Und hebet ſeinen Ruhm biß an das Sternen Chor.
So will mein werther Freund zwar auch auf Erden leben/
Doch ſoll ſein muntrer Geiſt nicht an der Erden kleben:
Sein unverdroßner Fleiß macht allbereit die Bahn/
Dadurch Sein grünes Lob ſchon ſteiget Himmel an.

Wer

Wer muß nicht abermahl den guten Vorſatz rühmen?
Er zeiget weißlich an/wie ſich nicht will geziemen/
Daß auch die Todten-Baar/die andre trägt zu Ruh/
Vor Unrecht Ruh nicht hab: Er fügt Ihr Recht hinzu.
So muß ſein Ruhm und Preiß auch bey der Bahre grünen:
Diß Holtz/das ſonſten pflegt den Todten nur zu dienen/
Und wenig oder nichts den nützet/der noch lebt/
Giebt itzt Gelegenheit daß man ſein Lob erhebt.
Nur daß die Bahr nicht eh den letzten Dienſt erzeige/
Biß ſich geehrter Freund/ſein Haupt begreißet neige
Zur ſtillen TodesRuh. Indeſſen Glück und Luſt
Erfreue ſeinen Sinn/erquikke ſeine Bruſt.

Detmarus à Zimmermann, Rigâ-Liv. Nobil.

IN ſtudio Juris quantùm tua cura laborque
Creverit, hoc ſpecimen ſatque ſuperque probat.
Ex hoc, quæſo, Tibi creſcant præconia laudum,
Fautorum creſcat gratia, creſcat honor!

Georgius Sigismundus Sittig/Phil. Stud.

AD ſumma nata mens inertiam fugit
Serpente Mauro pejus atque viperâ;
Avara laudis gloriæque per gradus
Aſcendere usque nititur, primùm modò
Conatur, at pòſt inſtat, urget, perficit
Duriq́ue tandem fert laboris præmia.
Eadem Tibi mens eſt, Caput chariſſimum,
Ad alta tendis altera ſcandens vice
Themidos cathedram. Pergito ſic pergere,
DEO favente, commodis ſucceſſibus,
Cupidè quod opto, jugiter lætaberis.

Henricus Köppe/ Martisburg.
Philoſ. Stud.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE